

СЕКЦІЯ 10

Післявоєнна відбудова економіки України на засадах сталості.

УДК 330.322:342

Сакун О.С., д-р екон. наук., доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: повоєнне відновлення, відбудова, інвестиції, сталий розвиток.

За даними ООН у 2022 році через війну росії економіка України втратила 35% через масові руйнування інфраструктури, в тому числі залізничних шляхів та інших видів сполучень з межуючими країнами, доріг та мостів, знищення виробничих потужностей та скорочення торгівлі, вимушену міграцію населення. Пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури і, як наслідок, постійні перебої з електро- і теплопостачанням стали значною перешкодою не тільки для повернення людей, отже, і трудового ресурсу, з-за кордону, а і для функціонування підприємств, що мали змогу вести свою діяльність в умовах війни. Експортний потенціал України було підірвано через блокаду портів та пошкодження металургійної індустрії. В таких умовах бюджетний дефіцит виріс до критичного значення [1].

Аналогічний прогнозований розмір втрат національної економіки на рівні 33-35% ВВП було озвучено міністром фінансів України Сергієм Марченко під час офіційного Прес-брифінгу Міністерства фінансів України в листопаді 2022 року.

За даними оцінки видання «Forbes» розмір фізичних економічних втрат України під час війни становить не менше 90 млрд дол. США, а це близько половини ВВП. Найбільші руйнування через вторгнення росії прийшлися на українську інфраструктуру та нерухомість, що разом налічує щонайменше 64 млрд дол. США [2].

Згідно аналізу проекту «Росія заплатить», що реалізується Київською школою економіки (KSE Institute), Міністерством економіки України та волонтерами із партнерських організацій, в тому числі із Центру економічної стратегії та «Prozorro. Продажі», через війну економіка України зазнала загальних економічних втрат (то б то прямі і непрямі втрати, такі, як скорочення ВВП, відтік інвестицій, втрата робочої сили, значні витрати на оборону і соціальну допомогу населенню) на суму від 543 млрд до 600 млрд дол. США [3].

Зважаючи на такі великі втрати постає питання фінансового забезпечення післявоєнного відновлення України. За даними оцінки ООН відновлення після війни становитиме для України від 350 до 500 бiльйонів євро [1]. Виходячи з фінансового виснаження країни війною та недостатності бюджетних ресурсів, важливого значення набуває залучення інвестицій. А враховуючи необхідність не просто відновлення, а й інноваційної перебудови, провідну роль в таких процесах набуває використання інвестиційного ресурсу для відновлення економіки країни на засадах сталості. Такий ресурс можна визначити, як динамічну систему підбору та поєднання інформаційно-правових, фінансових, інтелектуальних та матеріально-технічних компонент, які будуть використані для відновлення та розвитку економічної системи країни в повоєнний період.

Ефективною моделлю інтенсивного розвитку національної економіки є динамічне зростання ВВП, що давало б можливість за максимально ідеальних умов забезпечувати постійно зростаючі суспільні потреби. Це зумовлює необхідність дотримання постійних темпів економічного розвитку в умовах повного застосування вичерпності виробничих ресурсів, в першу чергу, трудових, забезпечення стабільності цін та міцної позиції вітчизняної економіки в межах світового ринку. В умовах післявоєнного відновлення мова йде також про відбудову інфраструктури, але вже за принципово новими сучасними стандартами, що потребує інноваційного підходу і в подальшому забезпечить стале зростання національної економіки. Масштаби необхідного фінансування будівельних робіт потребують залучення саме інвестиційного капіталу.

Відповідно до думки переважної частини фахівців, навіть зараз в період воєнного стану і активних бойових дій Україна становить потенційний інтерес для іноземних інвесторів в перспективі її післявоєнного відновлення. А саме за такими напрямками, як будівництво; енергетика, що є капіталомістким, і водночас дуже важливим для економічного відновлення сектором; аграрна промисловість та агропереробка (значення і потенціал України для світової продовольчої безпеки стали очевидними під час війни); медична реабілітація та медичні інновації, що зумовлено потребою медичної допомоги, протезування, трансплантації та реабілітації як цивільних, так і військових поранених; оборонні технології, сучасне машинобудування та роботи, інформаційні технології, що напряму вплине модернізаційні структурні зрушення в економіці.

Проте для залучення необхідних розмірів інвестицій та побудови стійких інвестиційних відносин з іноземними партнерами Україні необхідно створити відповідні умови - економічні, правові, управлінські, безпекові, іміджеві, що потребує уваги вже сьогодні.

В даному аспекті концепція формування інвестиційного ресурсу задля сталого розвитку національної економіки відповідає цим завданням, оскільки передбачає управління інноваційним відновленням та розбудовою економіки через такі елементи:

- методи та інструменти стратегічного аналізу для формування трендів інноваційного розвитку в контексті впливу інвестиційного ресурсу;
- інвестиційний механізм провадження інноваційної політики в процесі відновлення та модернізації національної економіки;
- методичні підходи оцінювання ефекту синергії від участі інвестиційного ресурсу в інноваційному розвитку економіки;
- механізми взаємодії інвестиційного ресурсу та установ інвестиційного розвитку [4].

Велике значення для сталого розвитку національної економіки та її післявоєнного відновлення має налагодження ефективної взаємодії установ державного управління, бізнес-сектору та інвесторів. Значний ефект такої взаємодії, на нашу думку, буде отримано в результаті створення інвестиційної платформи з метою реалізації інноваційних технологій для післявоєнного відновлення різних сфер та розвитку економіки України на засадах сталості.

Список використаних джерел: 1. *World Economic Situation and Prospects 2023*. URL: <https://desapublications.un.org/publications/world-economic-situation-and-prospects-2023> 2. *Вдовиченко А., Лепушинські В. Українська економіка через війну втратила близько \$100 млрд. Які руйнування коштували Україні найбільше. Розрахунки НБУ. Forbes Ukraine*. URL: [https://forbes.ua/inside/ukrainska-ekonomika-cherez-viynu-vtratala-blizko-100-mlrd-yaki-ruynuvannya-koshtovali-ukraini-naybilshe-rozrakhunki-nbu-11052022-5956](https://forbes.ua/inside/ukrainska-ekonomika-cherez-viynu-vtratala-blizko-100-mlrd-yaki-ruynuvannya-koshtovali-ukraini-naybilshe-rozrakhunki-nbu) 3. *Прямі збитки, нанесені інфраструктурі України в ході війни, складають майже \$63 млрд. Загальні втрати економіки \$543-600 млрд. Kyiv School of Economics: офіційний сайт*. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-naneseni-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-viyni-skladayut-mayzhe-63-mlrd/> 4. *Сакун О.С., Щур Р.І., Мацьків В.В., Білий М.М. Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки як фактору відновлення в післявоєнний період. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Вип 19. Т.1. С.270-277. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.270-277>

UDC 338: 658

Hnedina K.V., PhD in Economics, Associate Professor

Mazur S.O., graduate student

Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine

STARTUPS AS DRIVERS OF GREEN RECONSTRUCTION OF UKRAINE

Keywords: *startups, green startups, innovative solutions, green reconstruction of Ukraine, sustainable recovery, sustainable development, green education.*

Startup culture and startup entrepreneurship in Ukraine are developing at a rapid pace, which is of great importance for the recovery of Ukrainian communities on the basis of sustainability. Startups based on innovative green solutions in various spheres and industries can become key